

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (осми състав)

10 март 2022 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Член 7, точка 2 — Компетентност по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт — Иск, предявен от синдик срещу трето лице в интерес на кредиторите — Място на настъпване на вредоносното събитие — Член 8, точка 2 — Молба за встъпване от защитник на колективни интереси — Регламент (ЕО) № 864/2007 — Приложно поле — Общо правило“

По дело C-498/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Midden-Nederland (Първоинстанционен съд, Централна Нидерландия) с акт от 2 септември 2020 г., постъпил в Съда на 29 септември 2020 г., в рамките на производство по дело

ZK в качеството на правоприменик на JM, синдик на BMA Nederland BV

срещу

BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG,

в присъствието на:

Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland

СЪДЪТ (осми състав),

състоящ се от: N. Jääskinen, председател на състава, M. Safjan (докладчик) и N. Piçarra, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: нидерландски.

като има предвид становищата, представени:

- за ZK, в качеството на правопреемник на JM, синдик на BMA Nederland BV, от I. Lintel и T. van Zanten, advocaten,
- за BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG, от L. Kortmann, B. Kraaijpoel и N. Pannevis, advocaten,
- за Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland, от F. Eikelboom, advocaat,
- за Европейската комисия, от M. Heller, F. Wilman и M. Wilderspin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 октомври 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването, от една страна, на член 7, точка 2 и на член 8, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1), както и от друга страна, на член 4 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) (ОВ L 199, 2007 г., стр. 40).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между ZK, в качеството му на правопреемник на JM, синдик на BMA Nederland BV (наричано по-нататък „BMA NL“), и BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG (наричано по-нататък „BMA AG“) относно увреждащите действия, които последното дружество е извършило в нарушение на задължението си за полагане на дължимата грижа, в ущърб на кредиторите на първото дружество.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент № 1215/2012

- 3 Съображения 15, 16 и 34 от Регламент № 1215/2012 гласят следното:
„(15) Правилата за компетентността следва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника. Винаги следва да е налице компетентност на това основание, освен в няколко ясно определени случаи, когато предметът на спора или

автономията на страните обосновава различен свързващ фактор. Местоживеенето на правния субект трябва да се определя автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат спорове за компетентност.

- (16) Наред с местоживеенето на ответника следва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и процесуалното действие или с оглед да се улесни доброто правораздаване. С наличието на тясна връзка следва да се гарантира правна сигурност и да се избягва възможността срещу ответника да бъде подаден иск в съд на държава членка, която той не би могъл разумно да предвиди. Това е важно, особено при спорове относно извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на правата, свързани с личността, включително клеветата.

[...]

- (34) Следва да се гарантира приемственост между Брюкселската конвенция [от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последващите конвенции във връзка с присъединяването на новите държави членки към тази конвенция, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция от 1968 г.“], Регламент (ЕО) № 44/2001 [на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74)] и настоящия регламент и за тази цел следва да се установят преходни разпоредби. Същата нужда от приемственост се прилага и по отношение на тълкуването от Съда на Европейския съюз на Брюкселската конвенция от 1968 г. и на регламентите, които я заменят“.

- 4 Глава II от този регламент, озаглавена „Компетентност“, съдържа по-конкретно раздел 1, озаглавен „Общи разпоредби“, и раздел 2, озаглавен „Специална компетентност“. Член 4, параграф 1 от посочения регламент, включен в раздел 1, гласи:

„При условията на настоящия регламент, искиве срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

- 5 Член 7 от същия регламент, който е включен в глава II, раздел 2, предвижда:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искиве в друга държава членка:

[...]

- 2) по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие;

[...]“.

- 6 Съгласно член 8, точка 2 от Регламент № 1215/2012, който също попада в посочения раздел 2, срещу лице с местоживеене в държава членка може също така да бъде предявен иск:

„като трета страна по дело за поръчителство или гаранция или в друго производство на трета страна, в съда, сезиран с първоначалното дело, освен ако тези производства са образувани единствено с цел това лице да бъде отклонено от подсъдността на съда, който би бил компетентен по неговото дело;“

Регламент „Рим II“

- 7 Съображение 7 от Регламент „Рим II“ гласи:

„Предметът и разпоредбите на настоящия регламент следва да са в съответствие с Регламент [№ 44/2001] и актовете, уреждащи приложимото право към договорни задължения“.

- 8 Член 1 от този регламент, озаглавен „Приложно поле“, предвижда в параграф 2:

„В приложното поле на настоящия регламент не се включват:

[...]

г) извъндоговорни задължения, произтичащи от правото, приложимо към дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания, по отношение на въпроси като например учредяване, чрез регистрация или по друг начин, правоспособност, вътрешна организация или ликвидация на дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания, личната отговорност на членовете и органите в това им качество за задълженията на дружеството, лицето или образуванието, и личната отговорност на одиторите към дружеството или неговите членове при задължителните одити на счетоводните документи“.

- 9 Глава II от посочения регламент е посветена на непозволените увреждания. Член 4 от същия регламент, озаглавен „Общо правило“, гласи следното:

„1. Освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт.

2. Когато обаче и лицето, чиято отговорност се търси, и увреденото лице имат обичайно местопребиваване в една и съща държава към момента на настъпване на вредата, се прилага правото на тази държава.

3. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграфи 1 или 2, се прилага правото на тази друга държава. Явно по-тясната връзка с друга държава може да се основава, в частност, на предходно отношение между страните, като например договор, който е в тясна връзка със съответното непозволено увреждане“.

Нидерландското право

- 10 Член 305а, книга 3 от Burgerlijk Wetboek (Граждански кодекс), влязъл в сила на 1 юли 1994 г., гласи:

„1. Фондация или сдружение с пълна правоспособност може да предяви иск с цел защита на сходни интереси на други лица, доколкото защитава тези интереси съгласно устава си.

[...]

3. Искът по параграф 1 не може да има за предмет [...] парично обезщетение.

[...]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 11 BMA NL и неговото дружество майка BMA Groep BV са дружества със седалище в Нидерландия. BMA AG, със седалище в Германия, е дружеството майка на BMA Groep и следователно главното дружество майка на BMA NL. BMA Groep, което притежава изцяло BMA NL, е негов единствен управител.
- 12 В периода между 2004 г. и 2011 г. BMA AG отпуска заеми на BMA NL за общо 38 милиона евро. Във финансовите споразумения германският съд е определен за компетентния съд, а германското право е обозначено като приложимото право. Финансирането се осъществява чрез банка със седалище в Нидерландия. Понякога BMA AG поръчителства за задълженията на BMA NL и плаща вноски в капитала на BMA NL.
- 13 В началото на 2012 г. BMA AG престава да подпомага финансово BMA NL. При това положение последното дружество подава молба за откриване на производство по несъстоятелност. На 3 април 2012 г. BMA NL е обявено в несъстоятелност.
- 14 От информацията, с която разполага Съдът, става ясно, че активите от масата на несъстоятелност на BMA NL не са достатъчни, за да удовлетворят изцяло всички кредитори, че по-голямата част от временно приетите необезпечени вземания са на BMA AG и на други дружества от тази група със седалище в Германия и че другите неудовлетворени кредитори са установени в редица други страни както в рамките на Европейския съюз, така и извън него.
- 15 По делото в главното производство ZK предявява иск срещу BMA AG, който в нидерландското право е известен под името „иск Peeters/Gatzen“. Става въпрос за иск по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, предявен от синдик срещу трето лице, за което се твърди, че е участвало в настъпването на вредата, причинена на кредиторите на дружество, обявено в несъстоятелност. Искът се предявява в полза на, но не и от името на всички кредитори и цели да възстанови възможностите им за събиране на техните вземания. Резултатът е от полза за всички кредитори. За произнасянето по такъв иск не е необходимо да се разглежда индивидуалното положение на всеки от засегнатите кредитори.

- 16 ZK твърди, че BMA AG е действало незаконосъобразно, като е нарушило задължението си за полагане на дължимата грижа по отношение на всички кредитори на BMA NL, и че BMA AG носи отговорност за претърпените от тях вреди.
- 17 Според синдика нарушението се състои по-конкретно в това, че BMA AG е престанало да финансира BMA NL, в резултат на което обявяването му в несъстоятелност станало неизбежно.
- 18 След обжалване от страна на BMA AG Rechtbank Midden-Nederland (Първоинстанционен съд, Централна Нидерландия), който е запитващата юрисдикция, се обявява през 2018 г. за компетентен да разгледа искането на синдика на основание на Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 141, 2015 г., стр. 19).
- 19 През 2019 г. тази юрисдикция уважава на основание на член 8, точка 2 от Регламент № 1215/2012 молбата на Stichting Belangenbehartiging Crediteuren BMA Nederland (Фондация за защита на интересите на кредиторите на BMA Nederland, наричана по-нататък „Stichting“) да встъпи в главното производство.
- 20 Stichting има за предмет защитата на интересите на кредиторите на BMA NL, които търпят или са претърпели вреди поради действия или бездействия на BMA AG. Stichting защитава интересите на повече от 50 кредитори, чиито вземания заедно възлизат на около 40 % от всички приети необезпечени вземания, които не са свързани с BMA AG.
- 21 Подобно на ZK, Stichting също твърди, че BMA AG е действало незаконосъобразно спрямо кредиторите и че е длъжно да поправи така възникналите за тях вреди. Докато обаче синдикът иска плащането да бъде в полза на масата на несъстоятелност на BMA NL, Stichting иска дълговете да бъдат платени пряко на всеки от кредиторите.
- 22 Искането на Stichting е под формата на колективен иск по смисъла на член 305а, книга 3 от Гражданския кодекс.
- 23 Запитващата юрисдикция признава, че с оглед на решение от 6 февруари 2019 г., НК (C-535/17, EU:C:2019:96) тя е допуснала грешка, като е обявила, че е компетентна по силата на Регламент 2015/848. При това положение тя трябвало да прецени дали е компетентна да разгледа на основание на Регламент № 1215/2012 исканията на синдика и на Stichting като встъпила страна. Запитващата юрисдикция констатира, че Съдът не се е произнесъл по тези въпроси в решение от 6 февруари 2019 г., НК (C-535/17, EU:C:2019:96) и че е налице основателно съмнение в това отношение.
- 24 Обстоятелството, че става въпрос за колективен иск в полза на част от всички кредитори, също водело до затруднения при определянето на приложимото право по отношение на „мястото, където е настъпила вредата“, по смисъла на член 4, параграф 1 от Регламент „Рим II“, поради което се налагало тълкуване от Съда.

25 При тези обстоятелства Rechtbank Midden-Nederland (Първоинстанционен съд, Централна Нидерландия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) а) Трябва ли изразът „на мястото, където е настъпило [...] вредоносното събитие“ в член 7, точка 2 от Регламент [№ 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че „мястото на настъпване на събитието, причинило вредата“ (наричано по-нататък „място на настъпване на вредоносното събитие“) е мястото на седалището на дружеството, което не може да удовлетвори вземанията на своите кредитори, когато тази несъбираемост се основава на обстоятелството, че главното дружество майка на това дружество е нарушило задължението си за полагане на дължимата грижа спрямо тези кредитори?
- б) Трябва ли изразът „на мястото, където е настъпило [...] вредоносното събитие“ в член 7, точка 2 от Регламента [№ 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че „мястото на настъпване на вредата“ (наричано по-нататък „мястото на увреждането“) е мястото на седалището на дружеството, което не може да удовлетвори вземанията на своите кредитори, когато тази невъзможност за удовлетворяване се основава на обстоятелството, че главното дружество майка на това дружество е нарушило задължението си за полагане на дължимата грижа спрямо тези кредитори?
- в) Необходими ли са допълнителни обстоятелства, които обосновават компетентността на съда по мястото на седалището на дружеството, което не може да удовлетвори вземанията на кредиторите си и при утвърдителен отговор, кои са те?
- г) Има ли значение за определянето на компетентния съд по член 7, точка 2 от Регламента [№ 1215/2012] обстоятелството, че нидерландският синдик на дружеството, което не може да удовлетвори вземанията на кредиторите си, в рамките на законоустановената си функция за осребряване на масата на несъстоятелността е предявил иск за обезщетение за вреди от неправомерно увреждане в полза (но не от името) на кредиторите на несъстоятелността? Резултатът от такъв иск е, че не се разглежда индивидуалното положение на отделните кредитори и че по отношение на синдика третото лице, срещу което е предявен иск в производството, не разполага с всички средства за защита, с които би могло да разполага срещу отделни кредитори?
- д) Има ли значение за определянето на компетентния съд по член 7, точка 2 от Регламента [№ 1215/2012] обстоятелството, че местоживеенето на част от кредиторите, в чиято полза е предявен искът от синдика, не се намира на територията на Европейския съюз?
- 2) Трябва ли на въпрос 1 да се отговори по различен начин, ако става дума за иск, който е предявен от фондация, чиято цел е да представлява колективните интереси на кредиторите, които са претърпели вреди по смисъла на въпрос 1? Резултатът от такъв колективен иск е, че в съответното производство не се установява а) къде е местоживеенето на тези кредитори, б) при какви специални обстоятелства са възникнали вземанията на съответните кредитори към дружеството и в) дали спрямо отделните кредитори има задължение за полагане на дължимата грижа в посочения по-горе смисъл и дали то е било нарушено?

- 3) Трябва ли член 8, точка 2 от Регламента [№ 1215/2012] да се тълкува в смисъл, че като отмени решението си, с което е обявил, че е компетентен по главното производство, съдът по това производство автоматично губи компетентността си по отношение на иска, предявен от третата страна в производството?
- 4) а) Трябва ли член 4, параграф 1 от [Регламент „Рим II“] да се тълкува в смисъл, че „държавата, в която е настъпила вредата“ е държавата, където е седалището на дружеството, което не може да възстанови вредите, претърпени от кредиторите на това дружество в резултат от нарушението на посоченото по-горе задължение за полагане на дължимата грижа?
- б) Има ли значение за определянето на тази държава обстоятелството, че исковете са предявени от синдик в рамките на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността и от представител на колективни интереси в полза (но не от името) на кредиторите на несъстоятелността?
- в) Има ли значение за определянето на тази държава обстоятелството, че местоживеенето на част от кредиторите не е на територията на Европейския съюз?
- г) От обстоятелството, че между нидерландското дружество в несъстоятелност и неговото главно дружество майка са били налице финансови споразумения, в които с клауза за предоставяне на компетентност за компетентни са определени германските съдилища, а за приложимо — германското право, следва ли, че съгласно член 4, параграф 3 от Регламент „Рим II“ твърдяното непозволено увреждане на BMA AG е очевидно по-тясно свързано с друга държава, различна от Нидерландия?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 26 С първия си въпрос по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че съдът по седалището на дружество, чиито задължения са станали несъбираеми, защото главното дружество майка на това дружество не е изпълнило задължението си за полагане на дължимата грижа по отношение на кредиторите на последното, е компетентен да разгледа колективен иск за обезщетение за вреди по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, който синдикът на това дружество е предявил в рамките на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността, в полза на, но не от името на всички кредитори, които впоследствие ще трябва да предприемат действия за самостоятелното си обезщетяване.
- 27 Най-напред следва да се припомни, че тъй като съгласно съображение 34 от Регламент № 1215/2012 с последния се отменя и заменя Регламент № 44/2001, който от своя страна заменя Брюкселската конвенция от 1968 г., даденото от Съда тълкуване на разпоредбите от последните правни актове се отнася и за разпоредбите на Регламент № 1215/2012, когато тези разпоредби могат да се квалифицират като „еквивалентни“. Впрочем такъв е случаят с член 5, точка 3 от тази конвенция, след изменението ѝ, и от Регламент № 44/2001, от една страна, и член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, от друга (решение от 12 май 2021 г., Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19, EU:C:2021:377, т. 23 и цитираната съдебна практика).

- 28 Следва да се припомни също, че съгласно постоянната практика правилото за специална компетентност, предвидено в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, което позволява на ищеца да предяви иска си по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие, трябва да се тълкува самостоятелно и стриктно (решение от 12 май 2021 г., *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, т. 24 и цитираната съдебна практика).
- 29 Така правилото за специална компетентност, което тази разпоредба предвижда като изключение от общото правило за компетентност на съдилищата по местоживеенето на ответника, установено в член 4 от този регламент, се основава на наличието на особено тясна връзка между спора и съдилищата по мястото, където е настъпило вредоносното събитие, която обосновава предоставянето на компетентност на тези съдилища за целите на доброто правораздаване и надлежната организация на производството (вж. в този смисъл решения от 18 юли 2013 г., *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, т. 49 и от 24 ноември 2020 г., *Wikinghof*, C-59/19, EU:C:2020:950, т. 28).
- 30 Всъщност по дела относно деликтна или квазиделиктна отговорност съдът по мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие, по принцип е най-подходящият да се произнесе по-специално поради близостта на спора и улесненото събиране на доказателства (решение от 18 юли 2013 г., *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, т. 50).
- 31 Що се отнася до исковете, чиято цел е член на управителния съвет, както и акционер на акционерно дружество в ликвидация да поемат отговорността за задълженията на това дружество, Съдът е постановил, че „място, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“, посочено в член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001, е мястото, което има връзка с извършваните от дружеството дейности, както и свързаното с тях финансово състояние, което по делото, довело до постановяването на решение от 18 юли 2013 г., *ÖFAB* (C-147/12, EU:C:2013:490), изглежда, е мястото по седалището на същото това дружество (решение от 18 юли 2013 г., *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, т. 54 и 55).
- 32 В случая следва да се приеме по аналогия, че последното място представлява и мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие по смисъла на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, когато става въпрос да се установи компетентността за разглеждане на иск за обезщетение за вреди, предявен от синдика на дружество — чиито задължения са станали несъбираеми, защото главното дружество майка на това дружество не е изпълнило задължението си за полагане на дължимата грижа по отношение на кредиторите на последното — срещу това главно дружество майка.
- 33 Всъщност може да се приеме, че информацията за еволюцията във финансовото състояние на това дружество, с оглед на която може да се прецени наличието и обхватът на твърдяното в случая нарушение на задължението за полагане на дължимата грижа, е налична именно на мястото по седалището дружеството, обявено в несъстоятелност.
- 34 Поради тези причини е налице особено тясна връзка между предявения иск и посоченото място от гледна точка на доброто правораздаване и надлежната организация на производството, както изисква цитираната в точка 29 от настоящото решение съдебна практика. От друга страна, както се подчертава в съображение 15 от Регламент № 1215/2012, мястото по седалището е във висока степен предвидимо както за ищеца/жалбоподателя, така и за дружеството ответник.

- 35 За разлика от това вредата, непряко претърпяна от всеки от кредиторите на обявеното в несъстоятелност дружество, е ирелевантна за целите на прилагането на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 по отношение на иска, предявен от синдика в рамките на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността (вж. по аналогия решение от 11 януари 1990 г., *Dumez France* и *Tracoba*, C-220/88, EU:C:1990:8, т. 21).
- 36 Ето защо следва да се приеме, че в съответствие с член 7, точка 2 от този регламент съдът, в чийто съдебен район се намира седалището на дружество, обявено в несъстоятелност, е компетентен да разгледа колективен иск за обезщетение за вреди по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, който синдикът на това дружество е предявил в рамките на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността.
- 37 В това отношение е без значение обстоятелството, че такъв иск не се отнася до положението на всеки отделен кредитор, както и че третото лице, чиято отговорност се търси, не може да се позовава спрямо синдика, действащ в рамките на законоустановената му функция, на всички средства за защита, които евентуално би могъл да противопостави на някои отделни кредитори.
- 38 Всъщност такива обстоятелства, характерни за вида иск, предвиден в приложимото национално право, не биха могли да повлияят на самостоятелното тълкуване на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, който според съдържателната си формулировка обхваща голямо разнообразие от видове отговорност (решение от 30 ноември 1976 г., *Bier*, 21/76, EU:C:1976:166, т. 18), тъй като отчитането на критерии за преценка, изведени от националното материално право, би било в противоречие с целите за уеднаквяване на правилата за съдебна компетентност и правна сигурност, преследвани с този регламент (вж. по аналогия решение от 16 май 2013 г., *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, т. 34 и 35).
- 39 От друга страна, тъй като Съдът вече е уточнил, че член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 обхваща и чисто установителни иски, на които се основават последващи иски за обезщетение (вж. по аналогия решение от 5 февруари 2004 г., *DFDS Torline*, C-18/02, EU:C:2004:74, т. 28), следва да се приеме, че за целите на установяването на компетентността по силата на тази разпоредба е ирелевантно обстоятелството, че в рамките на предявен от синдика колективен иск не е разгледано индивидуалното положение на всеки кредитор, който може да се позове, за да бъде обезщетен, на решението, постановено вследствие на този иск.
- 40 При това положение на първия въпрос следва да се отговори, че член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че съдът по седалището на дружество, чиито задължения са станали несъбираеми, защото главното дружество майка на това дружество не е изпълнило задължението си за полагане на дължимата грижа по отношение на кредиторите на последното, е компетентен да разгледа колективен иск за обезщетение за вреди по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, който синдикът на това дружество е предявил в рамките на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността, в полза на, но не от името на всички кредитори.

По втория въпрос

- 41 С втория си въпрос по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали отговорът на първия въпрос е различен, ако се вземе предвид фактът, че в главното производство фондация защитава колективните интереси на кредиторите и че предявеният за тази цел иск не отчита индивидуалните обстоятелства на кредиторите.
- 42 След като обаче по делото в главното производство Stichting е само встъпила страна, нейното положение и процесуалните правомощия, които приложимото право ѝ предоставя, не могат да засегнат въпроса дали запитващата юрисдикция е компетентна да разгледа предявения от синдика иск.
- 43 Ето защо на втория въпрос следва да се отговори, че отговорът на първия въпрос не е различен, ако се вземе предвид фактът, че в главното производство фондация защитава колективните интереси на кредиторите и че предявеният за тази цел иск не отчита индивидуалните обстоятелства на кредиторите.

По третия въпрос

- 44 С третия си въпрос по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 8, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че ако съдът, сезиран с първоначалното дело, отмени решението си, с което е обявил, че е компетентен да разгледа това дело, той автоматично губи и компетентността си да разгледа исканията, предявени от встъпилата страна.
- 45 По силата на член 8, точка 2 от този регламент съдът, компетентен да разгледа първоначалното дело, по принцип е компетентен и да разгледа евентуална молба за встъпване. От това обаче следва, че ако съдът преразгледа решението си по първоначалното дело в смисъл, че в крайна сметка не е компетентен да го разгледа, той не може да бъде компетентен да разгледа и молбата за встъпване.
- 46 Следва да се приеме, че тълкуване на тази разпоредба в обратен смисъл би противоречало на целите, залегнали в основата ѝ, а именно, от една страна, да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения, и от друга страна, да се предвиди съд, основан на тясна връзка между съда и процесуалното действие, за да се улесни доброто упражняване на правосъдие (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2016 г., SOVAG, C-521/14, EU:C:2016:41, т. 38).
- 47 Всъщност подобно запазване на компетентността само по отношение на молбата за встъпване непременно би довело до съществуването на едновременни производства.
- 48 Ето защо на третия въпрос следва да се отговори, че член 8, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че ако съдът, сезиран с първоначалното дело, отмени решението си, с което е обявил, че е компетентен да разгледа това дело, той автоматично губи и компетентността си да разгледа исканията, предявени от встъпилата страна.

По четвъртия въпрос

- 49 С четвъртия си въпрос, който следва да се разгледа в неговата цялост, по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 4 от Регламент „Рим II“ трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип правото, приложимо към задължение за поправка на вреди на основание на задължението за полагане на дължимата грижа от главното дружество майка на обявено в несъстоятелност дружество, е правото на държавата, в която е седалището на последното.
- 50 В началото следва да се провери дали разглежданата в главното производство отговорност не попада в обхвата на дружественото право и следователно би била изключена от приложното поле на Регламент „Рим II“ по силата на член 1, параграф 2, буква г). Всъщност, въпреки че запитващата юрисдикция формално е ограничила въпроса си до тълкуването на определена разпоредба от правото на Съюза, това обстоятелство не е пречка Съдът да ѝ предостави всички насоки за тълкуване на това право, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което тя е сезирана (решение от 15 юли 2021 г., *DocMorris*, C-190/20, EU:C:2021:609, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 51 Тази разпоредба се отнася до извъндоговорни задължения, произтичащи от правото, приложимо към дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания, по отношение на въпроси като например учредяване, чрез регистрация или по друг начин, правоспособност, вътрешна организация или ликвидация на тези образувания, както и личната отговорност на одиторите към дружеството или неговите членове при задължителните одити на счетоводните документи.
- 52 Следва да се припомни, че що се отнася до съответното изключване от приложното поле на Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6) на въпросите, уреждани от правото, приложимо към дружества, други корпоративни или некорпоративни юридически лица и неперсонифицирани образувания, посочено в член 1, параграф 2, буква е) от този регламент, Съдът е постановил, че то се отнася единствено до устройствените аспекти при тези дружества (решение от 3 октомври 2019 г., *Verein für Konsumenteninformation*, C-272/18, EU:C:2019:827, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 53 Както отбелязва генералният адвокат в точка 54 от заключението си, от една страна, личната отговорност на съдружниците и управителите като такива за задълженията на дружеството, на другото юридическо лице или на неперсонифицираното образувание и от друга страна, личната отговорност на одиторите при задължителните одити на счетоводните документи по отношение на дружеството или неговите органи, посочени в член 1, параграф 2, буква г) от Регламент „Рим II“, не представляват устройствени аспекти на тези дружества и други юридически лица или неперсонифицирани образувания, поради което следва да се уточни обхватът на изключението, предвидено чрез този функционален критерий.
- 54 Тъй като целта, която е в основата на това изключване, е законодателната воля за запазване под единния статут на *lex societatis* на аспектите, за които съществува специфично разрешение, произтичащо от връзката между тези аспекти и функционирането, както и управлението на дружество, друго юридическо лице или неперсонифицирано образувание, във всеки отделен случай следва да се проверява дали по присъщи за дружественото право

причини или по причини, чужди на това право, е налице извъндоговорно задължение на съдружниците, управителите или одиторите, посочени в член 1, параграф 2, буква г) от Регламент „Рим II“.

- 55 Що се отнася по-конкретно до неизпълнението на задължението за полагане на дължимата грижа, разглеждано в главното производство, следва да се направи разграничение в зависимост от това дали става въпрос за специфично задължение за полагане на дължимата грижа, произтичащо от отношенията между органа и дружеството, което не попада в материалния обхват на Регламент „Рим II“, или за общото задължение за полагане на дължимата грижа *erga omnes*, което попада в неговото приложно поле. Само запитващата юрисдикция следва да прецени това.
- 56 В хипотезата, при която тази преценка следва да доведе запитващата юрисдикция до констатацията, че Регламент „Рим II“ е приложим, що се отнася до това дали член 4, параграф 1 от този регламент трябва да се тълкува в смисъл, че „мястото, където е настъпила вредата“, е мястото, където е седалището на дружеството, което не може да възстанови вредите, претърпени от кредиторите на това дружество поради нарушаването от страна на неговото главно дружество майка на задължението за полагане на дължимата грижа, от точка 35 от настоящото решение следва, че разглежданата в главното производство вреда се проявява на първо място върху имуществото на обявеното в несъстоятелност дружество, макар че за неговите кредитори тя представлява само непряка вреда.
- 57 В член 4, параграф 1 от посочения регламент обаче се уточнява, че държавата, в която е настъпила вредата, и държавата, в която биха могли да настъпят нейните потенциални последици, са без значение.
- 58 В това отношение Съдът вече е посочил, че когато е възможно да се установи настъпването на пряка вреда, мястото на тази пряка вреда ще бъде релевантният критерий на привързване при определянето на приложимото право, независимо от непреките последици от вредоносното събитие (вж. в този смисъл решение от 10 декември 2015 г., *Lazar*, C-350/14, EU:C:2015:802, т. 25).
- 59 От друга страна, от практиката на Съда относно компетентността по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт следва, че мястото на настъпване на вредата е мястото, където се проявява първоначалната вреда на пряко засегнатите лица (вж. в този смисъл решение от 11 януари 1990 г., *Dumez France* и *Tracoba*, C-220/88, EU:C:1990:8, т. 22).
- 60 В съответствие с изискванията за последователност, предвидени в съображение 7 от Регламент „Рим II“, тази съдебна практика следва да се вземе предвид и за целите на тълкуването на посочения регламент (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2016 г., *ERGO Insurance* и *Gjensidige Baltic*, C-359/14 и C-475/14, EU:C:2016:40, т. 43).
- 61 От това следва, че държавата, в която е настъпила вредата по смисъла на член 4, параграф 1 от Регламент „Рим II“, е държавата, в която е седалището на дружеството, което не може да възстанови вредите, претърпени от кредиторите на това дружество поради нарушаването от неговото главно дружество майка на задължението за полагане на дължимата грижа.

- 62 Що се отнася, на второ място, до обстоятелството, че в главното производство исковете са предявени било от синдик по силата на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността, било от лице, осигуряващо колективната защита на интереси в полза на, но не и от името на всички кредитори, следва веднага да се отбележи, че в съответствие с установения с Регламент „Рим II“ режим въпросите кой предявява иск и какъв вид иск, не са от значение за установяването на мястото, където е настъпила вредата.
- 63 Що се отнася до твърдяното предварително съществуване на финансово споразумение между дружеството, обявено в несъстоятелност, и неговото главно дружество майка, в което е предвидена клауза за предоставяне на компетентност, следва да се отбележи, че според член 4, параграф 3 от Регламент „Рим II“ явно по-тясна връзка с друга държава може да се основава по-специално на предходно съществуващо отношение между страните, каквото е договор, тясно свързан с въпросното вредоносно събитие.
- 64 При това положение, както отбелязва генералният адвокат в точки 89 и 92 от заключението си, наличието на такова отношение само по себе си не е достатъчно, за да се изключи прилагането на правото, приложимо по силата на член 4, параграфи 1 или 2, и не позволява автоматично прилагане на правото на договора към извъндоговорната отговорност.
- 65 Всъщност по силата на член 4, параграф 3 от Регламент „Рим II“ съдът разполага със свобода на преценка относно наличието на значителна връзка между извъндоговорното задължение и държавата, чието право урежда завареното правоотношение. Само ако съдът прецени, че тази връзка се потвърди, той трябва да приложи правото на тази държава.
- 66 Ето защо на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 4 от Регламент „Рим II“ трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип правото, приложимо към задължение за поправяне на вреди на основание на задължението за полагане на дължимата грижа от главното дружество майка на обявено в несъстоятелност дружество, е правото на държавата, в която е седалището на последното, макар предходното съществуване на финансово споразумение между тези две дружества, в което се съдържа клауза за предоставяне на компетентност, да е обстоятелство, което може да установи явно по-тесни връзки с друга държава по смисъла на параграф 3 от този член.

По съдебните разноски

- 67 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (осми състав) реши:

- 1) Член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че съдът по седалището на дружество, чиито задължения са станали несъбираеми, защото**

главното дружество майка на това дружество не е изпълнило задължението си за полагане на дължимата грижа по отношение на кредиторите на последното, е компетентен да разгледа колективен иск за обезщетение за вреди по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, който синдикът на това дружество е предявил в рамките на законоустановената му функция за осребряване на масата на несъстоятелността, в полза на, но не от името на всички кредитори.

- 2) Отговорът на първия преюдициален въпрос не е различен, ако се вземе предвид фактът, че в главното производство фондация защитава колективните интереси на кредиторите и че предявеният за тази цел иск не отчита индивидуалните обстоятелства на кредиторите.
- 3) Член 8, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че ако съдът, сезиран с първоначалното дело, отмени решението си, с което е обявил, че е компетентен да разгледа това дело, той автоматично губи и компетентността си да разгледа исканията, предявени от встъпилата страна.
- 4) Член 4 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип правото, приложимо към задължение за поправяне на вреди на основание на задължението за полагане на дължимата грижа от главното дружество майка на обявено в несъстоятелност дружество, е правото на държавата, в която е седалището на последното, макар предходното съществуване на финансово споразумение между тези две дружества, в което се съдържа клауза за предоставяне на компетентност, да е обстоятелство, което може да установи явно по-тесни връзки с друга държава по смисъла на параграф 3 от този член.

Подписи